

Programa de Formació Transversal

per a especialistes en formació

Comissió de Docència

Presentació

La part central de la formació dels especialistes la constitueixen els coneixements i les habilitats pròpies de cadascuna de les especialitats. Però tant sols això (encara que fonamental i indispensable), no permet definir el que ha de ser i el que la societat espera d'un professional de la salut del segle XXI. Això és degut a la manca de definició i formació en aspectes humanístics, ètica de la professió, tècniques de comunicació, recerca sanitària i eines per a la gestió assistencial.

Tots aquests aspectes comuns a qualsevol de les especialitats són també importants en el bagatge dels futurs especialistes, i moltes vegades són els que permeten establir la diferència entre els bons tècnics i els excel·lents professionals.

Els arguments per a la incorporació d'aquestes matèries en la formació d'especialistes són diversos :

1. Canvis en el rol professional sanitari-pacient:

- ▶ Es prima la defensa dels drets i l'autonomia del pacient (carta de drets i deures del malalt).
- ▶ La població té major accés a la informació mèdica i augmenta la seva capacitat de comprensió i per tant de decisió.

Canvis demogràfics que comporten cert desconeixement de la realitat social de la població immigrada (cultura, idioma, religió, vivència de la malaltia, etc.). Aquest fet fa més vulnerable a l'especialista, en posar en evidència les mancances en tècniques comunicatives explícites.

2. Llei 44/ 2003, del 21 de novembre d'ordenació de les professions sanitàries:

- ▶ Aquesta llei, en el article 5 apartat 1.c, ressalta el deure del professional a tenir cura d'aspectes ètics de respecte envers al pacient de manera que, com a resultat d'una bona comunicació, aquest últim ha de poder prendre decisions respecte a la seva salut.
- ▶ La mateixa llei, en el mateix article però en l'apartat 1.b, diu que el professional té el deure de fer ús racional dels recursos de diagnòstic i terapèutics. En definitiva, ha de conèixer la dimensió econòmica de la infra o suprautilització, o de la utilització inadequada dels recursos que es tenen a l'abast.

El Programa Formatiu Transversal (PFT) té la voluntat d'oferir formació transversal en matèries rellevants en la pràctica clínica diària, que no estiguin incloses en la formació pregrau ni s'ofereixin habitualment en cursos de postgrau i mestratges.

No pretén ser una formació exhaustiva en cap aspecte, sinó assegurar la capacitat bàsica en cada una de les àrees, que després cada hospital o cada especialista podrà anar completant.

En definitiva, no es tracta de matèries complementàries o optatives, sinó de coneixements i habilitats generals, comuns a totes les especialitats i exigibles a qualsevol professional que vulgui respondre a les expectatives que ha posat en ell la societat.

Aquest document recull la formació a la comarca del Bages dels especialistes en formació tant en l'àmbit de l'atenció Hospitalària com en el de l'Atenció Primària. Cal fer esment, que des del 1997 aquesta formació es ve impartint de manera conjunta entre les dues Institucions implicades, actualment: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa i l'Institut Català de la Salut (ICS). Ambdues Institucions aporten els recursos materials i humans per impartir les matèries d'aquest programa formatiu.

Les funcions de coordinació del Programa van a càrrec del Dr. Joan Deniel Rosanas per part de la Unitat Docent Multiprofessional d'Atenció Familiar i Comunitària de la Catalunya Central de l'ICS i el Dr. Ramon Santisteve Prat com a Cap d'Estudis d'Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa, amb la col·laboració indispensable dels responsables de cada curs.

Les activitats docents es duren a terme durant els quatre primers anys de residència per als metges residents i durant els dos anys de residència per a les infermeres residents. La metodologia de la formació consistirà, tant en la incorporació de coneixements teòrics, com l'adquisició d'habilitats comunicatives, pràctiques i tècniques, a través de diferents formacions tals com de seminaris participatius de casos pràctics, tallers, cursos, vídeo-gravació, simulació clínica i role-playing.

El PFT inclou, també, un programa de formació en coneixements teòrics-pràctics centrat en la resolució de la patologia més prevalent atesa a Urgències de pacients adults, de Pediatria i de Traumatologia.

L'assistència és obligada per als residents de totes les especialitats amb alguna excepció de determinades especialitats en formacions concretes. **L'assistència mínima s'ha fixat en un 80%**. Per als participants que superin aquest percentatge, els coordinadors de cada mòdul valoraran conjuntament amb els professors, la suficiència de cada participant, segons els mecanismes avaluadors establerts. La majoria de les formacions són presencials, algunes d'elles combinen amb una part virtual, i només el curs CARAM és totalment virtual en aquests moments.

Programa Docent

MÒDUL INICIAL (60 hores)

Jornada Formativa/Informativa (4 hores)

Formació en la històrica clínica informatitzada d'infermeria (GACELA) (2 hores)

Formació en la història clínica informatitzada (ETM, està de Treball Mèdic) (2 hores)

Formació en l'Estació de Treball Farmacològic (ETF) (1 hora)

Formació en Recursos Bibliogràfics (1 hora)

Curs de Català (optatiu)

Curs d'Urgències Mèdiques de l'Adult (30 hores)

Curs d'Urgències de Pediatria (10 hores)

Curs d'Urgències de Traumatologia (8 hores)

Taller de Sutures (2 hores)

Curso Autoformativo de Radioprotección Multiprofesional CARAM (virtual)

MÒDUL I R1 (46 hores)

Curs d'Introducció a la Farmacologia General per a R1 (13 hores)

Curs d'Habilitats Comunicatives Professional Sanitari-Pacient (11 hores)

Formació en Habilitats Comunicatives Interprofessional (10 hores)

Formació en Seguretat del Pacient I (3 hores)

Curs de Suport Vital Immediat (9 hores)

Formació en Suport Vital Bàsic (DEA) (2 hores)

MÒDUL II R2 (41 hores)

Curs de Metodologia de la Recerca, Bioestadística i Comunicació Científica (32 hores)

Curs de Bioètica (8 hores)

Formació en Seguretat del Pacient II (1 hora)

MÒDUL FINAL (6 hores)

Curs d'Avenços en Gestió Clínica (6 hores)

Total Programa de Formació Transversal: 153 hores

Jornada Formativa/Informativa

Organitzador: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa

Durada: 4 hores

Destinatari: tots els R1 de totes les especialitats

Lloc on es realitza: Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, Althaia

Dates: primera setmana de la residència

Estructura: cinc sessions de 30-45 minuts

OBJECTIU GENERAL: fer l'acollida general dels residents de part de la Comissió de Docència d'Althaia, informar i explicar l'estructura docent de la formació sanitària especialitzada, així com les eines i les directrius d'avaluació, i els drets i els deures dels usuaris. Tan mateix també es donarà a conèixer la unitat de recerca i innovació d'Althaia, i el suport que aquesta ofereix als professionals de la institució.

METODOLOGIA: formació teòrica centrada en els temes tractats

CONTINGUTS:

- ▶ Presentació del CoMB
- ▶ Acollida general de la Comissió de Docència. Membres de la Comissió i les seves Funcions. Programa de Formació Transversal.
- ▶ Eines d'avaluació aprovades per la Comissió de Docència
- ▶ Directrius per l'avaluació dels residents del 21 de març de 2018 del MSSSI
- ▶ Drets i deures de l'usuari
- ▶ Unitat de Recerca i Innovació d'Althaia

Formació en la històrica clínica informatitzada d'infermeria (GACELA)

Organitzador: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa

Durada: 2 hores

Destinatari: R1 IIR de totes les especialitats

Lloc on es realitza: Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, Althaia

Dates: primera setmana de la residència

Estructura: una única sessió de 2 hores

OBJECTIU GENERAL: Adquirir els coneixements per la utilització del programari informàtic GACELA

METODOLOGIA: formació pràctica en l'aula d'ordinadors centrada en adquirir les nocions bàsiques pel maneig del programari informàtic que utilitza infermeria

Formació en la història clínica informatitzada (ETM)

Organitzador: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa

Durada: 2 hores

Destinatari: tots els R1 de totes les especialitats

Lloc on es realitza: Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, Althaia

Dates: primera setmana de la residència

Estructura: una única sessió de 2 hores

OBJECTIU GENERAL: Adquirir els coneixements per la utilització del programari informàtic de l'Estació de Treball Mèdic (ETM)

METODOLOGIA: formació pràctica en l'aula d'ordinadors centrada en adquirir les nocions bàsiques pel maneig del programari informàtic propi d'Althaia (ETM) que inclou tres interfícies d'usuari:

- ▶ ETH, Estació de Treball d'Hospitalització
- ▶ ETC, Estació de Treball de Consultes Externes
- ▶ ETU, Estació de Treball d'Urgències

Formació en l'Estació de Treball Farmacològic (ETF)

Organitzador: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa

Durada: 1 hora

Destinatari: R1 MIR de totes les especialitats

Lloc on es realitza: Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, Althaia

Dates: primera setmana de la residència

Estructura: una única sessió d'una hora

OBJECTIU GENERAL: Adquirir els coneixements per la utilització del programari informàtic de l'Estació de Treball Farmacològic (ETF)

METODOLOGIA: formació pràctica en l'aula d'ordinadors centrada en adquirir les nocions bàsiques pel maneig del programari informàtic propi d'Althaia (ETF) que permet la prescripció de tractaments farmacològics, i la recepta informàtica

Formació en Recursos Bibliogràfics

Organitzador: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa

Durada: 1 hora

Destinatari: tots els R1 de totes les especialitats

Lloc on es realitza: Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, Althaia

Dates: primera setmana de la residència

Estructura: una única sessió d'una hora

OBJECTIU GENERAL: adquirir els coneixements bàsics pel maneig de la biblioteca virtual de la Universitat Internacional de Catalunya (UIC), i de la plataforma UpToDate

METODOLOGIA: formació pràctica en l'aula dels ordinadors centrada en els temes tractats

Curs de Català (optatiu)

Organitzador: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa

Durada: 20 hores

Destinatari: tots els R1 de totes les especialitats que ho desitgin (voluntari)

Lloc on es realitza: Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, Althaia

Dates: mes de juny i juliol del primer any de residència

Estructura: 9 sessions de 2:15h

OBJECTIU GENERAL: adquirir els primers coneixements bàsics de la llengua catalana pels residents que ho desitgin

METODOLOGIA: formació bàsicament pràctica centrada en donar les primeres nocions de la llengua catalana

Curs d'Urgències Mèdiques de l'Adult

Organitzador: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa

Durada: 30 hores

Destinatari: R1 MIR (totes les especialitats, a excepció de pediatria només les dues primeres setmanes)

Lloc on es realitza: Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, Althaia

Dates: Juny del primer any de residència

Estructura: 15 sessions de 2 hores

OBJECTIU GENERAL: Adquirir i/o refrescar coneixements per l'atenció de les patologies més freqüents a Urgències mèdiques de pacients adults i conèixer els circuits establerts a Althaia per una millor assistència.

METODOLOGIA: Formació teòrica centrada en la patologia o procés

CONTINGUTS:

- ▶ Presentació curs / Sistema de triatge
- ▶ Servei d'Urgències d'Althaia. El resident a urgències. La importància de la història clínica. Codis d'activació a urgències
- ▶ Síndrome confusional. El coma
- ▶ El pacient amb dispnea
- ▶ Organització de les guàrdies
- ▶ Interpretació de la radiografia simple de tòrax
- ▶ Valoració del pacient amb TCE
- ▶ Dolor abdominal
- ▶ Valoració inicial. La urgència sense codi
- ▶ Abordatge inicial al pacient amb cefalea a urgències
- ▶ Infeccions de vies urinàries altes i baixes
- ▶ Àlgies més freqüents
- ▶ Intoxicacions agudes
- ▶ Dolor toràcic a urgències
- ▶ Descompensació glucèmia. Cetoacidosis diabètica

- ▶ El pacient amb palpitations. Arítmies a urgències
- ▶ Codi IAM
- ▶ Fluidoteràpia
- ▶ El pacient ancià a urgències. Valoració inicial
- ▶ Pacient amb febre. La pneumònia
- ▶ Codi SEPSIS
- ▶ La insuficiència cardíaca
- ▶ Urgències oftalmològiques. L'ull vermell
- ▶ Codi ICTUS
- ▶ Urgències ginecològiques
- ▶ Urgències otorrinolaringològiques
- ▶ MPOC. Asma exacerbada. La gasometria

Curs d'Urgències de Pediatria

Organitzador: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa

Durada: 10 hores

Destinatari:

- ▶ R2 MIR de Medicina Familiar i Comunitària
- ▶ R1 MIR de Pediatria i les seves àrees específiques

Lloc on es realitza: Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, Althaia

Dates: 2ª quinzena de Juny del primer any de residència (R1 Pediatria i les seves àrees específiques) i del segon any de residència (R2 Medicina Familiar i Comunitària)

Estructura: 10 sessions d'una hora

OBJECTIU GENERAL: Adquirir i/o refrescar coneixements per l'atenció (diagnòstic i tractament) de les patologies més freqüents a Urgències pediàtriques.

METODOLOGIA: Formació teòrica centrada en la patologia o procés

CONTINGUTS:

- ▶ ITU. Triangle de valoració
- ▶ Crisi comicial
- ▶ Patologia respiratòria
- ▶ Malalties exantemàtiques
- ▶ Dosi de fàrmacs més habituals a pediatria
- ▶ Dolor abdominal/GEA
- ▶ Perfusions i alteracions hidroelectrolítiques
- ▶ Patologia neonatal
- ▶ Lactant febril
- ▶ Anafilaxi. Xoc anafilàctic

Curs d'Urgències de Traumatologia

Organitzador: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa

Durada: 8 hores

Destinataris:

- ▶ R1 MIR de totes les especialitats excepte obstetrícia i ginecologia

Lloc on es realitza: Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, Althaia

Dates: darrera setmana de juny

Estructura: 4 sessions de 2 hores

OBJECTIU GENERAL: Adquirir i/o refrescar coneixements per l'atenció (diagnòstic i tractament) de les patologies més freqüents a Urgències de Cirurgia Ortopèdica i Traumatologia.

CONTINGUTS:

- ▶ Radiologia bàsica a COT
- ▶ Fractures
- ▶ Patologia bàsica de la columna
- ▶ Àlgies

Taller de Sutures

Organitzador: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa

Durada: 2 hores

Destinatari: R1 de totes les especialitats excepte PIR i IIR de salut mental

Lloc on es realitza: Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, Althaia

Dates: mes de juliol del primer any de residència

Estructura: una única sessió de 2 hores

OBJECTIU GENERAL: proporcionar els coneixements teòrics i pràctics bàsics necessaris per la sutura de ferides no quirúrgiques

METODOLOGIA: es donaran als residents els coneixements teòrics sobre el tipus de ferides no quirúrgiques, materials de sutura i el maneig d'aquestes. El dia de la formació es realitzaran pràctiques individuals de sutura amb supervisió

Curso Autoformativo de Radioprotección Multiprofesional CARAM (virtual)

Organitzador: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa

Durada: -

Destinatari: R1 de totes les especialitats excepte Medicina Interna, Psiquiatria, PIR i IIR salut mental

Lloc on es realitza: Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, Althaia

Dates: mes d'agost i setembre del primer any de residència

Estructura: formació virtual *on line*

OBJECTIU GENERAL: adquirir els coneixements bàsics per la protecció radiològica segons la Guia Europea de Protecció Radiològica 116

METODOLOGIA: formació teòrica *on line* centrada en conèixer les normes de protecció radiològica per aquells residents que per la seva especialitat tenen contacte amb les radiacions ionitzants

Curs d'Introducció a la Farmacologia General per a R1

Organitzador: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa i la Unitat Docent Multiprofessional d'Atenció Familiar i Comunitària de la Catalunya Central de l'ICS

Durada: 13 hores

Destinatari: tots els R1 de totes les especialitats

Lloc on es realitza: Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, Althaia

Dates: 4a setmana d'octubre del primer any de residència

Estructura: presenta sessions comunes de temàtica transversal pels residents de totes les especialitats, i altres sessions més específiques pels professionals facultatius i per infermeria. Les sessions són teòric-pràctiques, inclòs alguna d'elles amb format taller, i la seva durada està en funció de l'extensió de la temàtica que es tracta.

OBJECTIU GENERAL: Adquirir coneixements transversals i generals de farmacologia clínica, i aprofundir en el maneig farmacològic de la patologia més prevalent.

METODOLOGIA:

Totes les sessions estan pensades per ser dinàmiques, participatives i pràctiques, malgrat que tenen una base teòrica sobre la qual es centren. Al finalitzar la majoria de les sessions, es realitza un *Kahoot* per grups.

PROGRAMA:

- ▶ Presentació del curs
  - Estructura i objectius generals dels curss
- ▶ Lectura crítica científica
  - Eines per fer una lectura crítica de l'informació que surt publicada.
- ▶ El medicament en el marc sanitari
  - Estructura del Sistema Sanitari
  - Pla de Salut
  - Indicadors del contracte el CatSalut
  - IQF
  - Comissions Avaluadores

- Selecció de Medicaments,
- Guia Farmacoterapèutica
- Programa d' equivalents terapèutics.
- ▶ Abordatge de les ferides (tots els residents excepte PIR)
  - Tipus de ferides
  - Cures i apòsits
- ▶ Seguretat en l'ús del medicament
  - Medicació d'alt Risc
  - Interaccions
  - RAM
  - Novetats terapèutiques
  - Insuficiència renal
- ▶ Abordatge de la polimediació
  - Revisió
  - Desprescripció
  - Prevenió quaternària
- ▶ Conciliació de la medicació
  - Definició
  - Eines de treball
  - Indicadors
  - Interrelació entre nivells assistencials
- ▶ Abordatge terapèutic crònic de MPOC i asma (només MIR)
  - Abordatge terapèutic crònic en MPOC i Asma
- ▶ Protecció gàstrica (només MIR)
  - Indicacions i tractament.
- ▶ Abordatge del dolor
  - Bases de Tractament en dolor agut i crònic.
- ▶ Risc cardiovascular (només MIR)
  - Diabetis Mellitus
  - Dislipèmia
  - Tractament HTA
- ▶ Abordatge de la patologia respiratòria (només IIR)
  - Introducció farmacològica
  - Teràpies respiratòries
  - Deshabitució tabàquica
  - Taller d'inhaladors
- ▶ Abordatge de la patologia infecciosa (tots els residents excepte PIR)
  - Rentat de mans
  - Optimització ús antimicrobians, programa PROA
  - Vacunes
- ▶ Abordatge de la salut mental
  - Síndrome depressiva
  - Ansietat i insomni
  - Embaràs i postpart

Curs d'Habilitats Comunicatives Professional Sanitari-Pacient

Organitzador: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa

Durada: 11 hores

Destinatari: tots els R1 de totes les especialitats

Lloc on es realitza: Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, Althaia

Dates: 4a setmana d'octubre del primer any de residència

Estructura: presenta dues parts: la primera, una vídeo-gravació d'un acte assistencial real amb el feedback immediat posterior, i la seva visualització i anàlisi posterior. La segona part, unes setmanes després, una formació presencial d'11 hores que inclou un taller de comunicació vivencial i una simulació clínica.

OBJECTIU GENERAL: Adquirir les habilitats comunicatives que afavoreixin una bona relació amb el pacient, i adquirir habilitats per saber gestionar les situacions conflictives amb els mateixos.

OBJECTIUS DOCENTS:

- ▶ Sensibilitzar als participants sobre les actituds i habilitats comunicacionals (verbals i no verbals) que es desenvolupen en la pràctica diària.
- ▶ Establir una actitud comunicacional centrada en el pacient/client.
- ▶ Ampliar els recursos tècnics en la comunicació amb els pacients que s'atenen.
- ▶ Aportar enfocaments pràctics per al maneig de situacions difícils però habituals en l'atenció sanitària.

METODOLOGIA:

Mòduls Docents Individuals

- ▶ Vídeo-gravació d'un acte assistencial del resident amb un pacient real. Es realitza un feedback immediatament posterior a la vídeo-gravació amb el professional responsable del resident, i una valoració amb el qüestionari de comunicació clínica CICCÀ (Connectar, Identificar, Comprendre, Acordar, Ajudar).
- ▶ Visualització de la vídeo-gravació a les 2-4 setmanes amb el resident, Director Assistencial, el Cap d'Estudis i la secretària de la Comissió de Docència (com a professional no sanitari) i avaluació de la comunicació clínica de l'encontre amb l'escala CICCÀ. L'encontre és farà de

manera programada unes setmanes abans per tal de que el contingut teòric del curs pugui ser dirigit cap aquells aspectes a reforçar i detectats en les entrevistes professional-pacient de la majoria dels especialistes en formació.

Prèvia a la vídeo-gravació el professional responsable del resident junt el propi resident, hauran d'haver informat al pacient, i sol·licitat els seu consentiment informat per escrit (formulari de la història clínica informatitzada).

Mòduls Docents Comuns

- ▶ Exposicions teòriques
- ▶ Comentari grupal d'exemples
- ▶ Tallers d'interpretació individual per fer el diagnòstic dels aspectes rellevants en la comunicació clínica.
- ▶ Simulació d'una situació assistencial en l'entorn de la comunicació clínica pacient/professional sanitari.

CONTINGUTS:

Aquest curs consta de **quatre mòduls**:

1. Vídeo-gravació (setmanes prèvies a la setmana del curs)
2. Teòric
3. Pràctic
4. Simulació clínica

PROGRAMA:

1. Mòdul vídeo-gravació

VÍDEO-GRAVACIÓ ACTE ASSISTENCIAL AMB UN PACIENT REAL

Les setmanes prèvies a la setmana de formació pels R1 coneguda genèricament com a Mòdul I dins del Programa de Formació Transversal, cada especialista en formació farà un exercici pràctic que constarà d'una entrevista clínica, exploració física i comunicació de la decisió amb un pacient real, i serà avaluat pel tutor del resident o pel professional responsable de la rotació amb un feedback immediatament, i amb el qüestionari CICCÀ. Aquest acte assistencial serà enregistrat per poder ser visualitzat i analitzat posteriorment més objectivament.

VISUALITZACIÓ I VALORACIÓ DE LA VÍDEO-GRAVACIÓ

Cada Unitat Docent (Althaia i ICS), realitzarà un sessió de visualització individual de les vídeo-gravacions dels seus residents en unes dates determinades. Aquesta vídeo-gravació serà analitzada i valorada juntament amb el propi resident. En el cas d'Althaia es farà amb el Director Assistencial, el Cap d'Estudis

i una persona aliena a l'assistència sanitària (la secretària docent). S'utilitzarà l'escala CICCA per valorar la relació clínica.

2. Mòdul teòric

- ▶ Resultats generals dels criteris d'avaluació de les vídeo-gravacions

SESSIÓ 1: BASES DE LA COMUNICACIÓ / COMUNICACIÓ NO VERBAL

- ▶ La entrevista semi-estructurada
- ▶ Elements bàsics de la comunicació interpersonal.
- ▶ Aspectes essencials del bon comunicador
- ▶ La comunicació no verbal
- ▶ Les funcions especials de l'entrevista.
- ▶ La comunicació verbal com a instrument diagnòstic i terapèutic.

SESSIÓ 2: TASQUES BÀSIQUES DE L' ENTREVISTA

- ▶ Tasques a la part exploratòria.
- ▶ Aspectes comunicacionals de l'exploració física.
- ▶ Tasques a la part informativa
- ▶ El pacient greu que desitja informació
- ▶ Les males notícies

SESSIÓ 3: PACIENTS I SITUACIONS DIFÍCILS

- El pacient hostil

SESSIÓ 4: COMUNICACIÓ CENTRADA EN LES NECESSITATS DEL PACIENT

3. Mòdul pràctic de Comunicació Vivencial

La comunicació respectuosa, sincera i directa és fonamental perquè pugui regnar un ambient saludable als hospitals i centres de salut, a més quan ens comuniquem de manera afectiva la qualitat del treball i l'ambient laboral es torna més efectiu. Una persona que entén els codis de comunicació propis i aliens disposa de major energia i fluïdesa per exercir les seves tasques en el treball.

Objectius

- ▶ Millorar la capacitat de comunicació i de relació eficaç en l'entorn laboral
- ▶ Desenvolupar el diàleg de forma constructiva.
- ▶ Reconèixer i gestionar les emocions que dificulten la comunicació.
- ▶ Comprendre els diferents patrons mentals i de comportament i com utilitzar-los en
- ▶ Benefici de la comunicació
- ▶ Aprendre la comunicació afectiva com a model de comunicació efectiva.

Metodologia

La nostra proposta es basa en un aprenentatge nou, bàsicament experiencial, dinàmic i lúdic sense oblidar, per això, l'aspecte metòdic i pedagògic.

Contingut

- ▶ Regles de comunicació i relació afectiva - efectiva
- ▶ La escolta activa amb empatia
- ▶ Patrons de resposta: passiu, agressiu, assertiu
- ▶ Gestionar la timidesa en la comunicació i les relacions
- ▶ La gestió de persones difícils
- ▶ Del llenguatge impersonal al llenguatge personal i auto-responsable
- ▶ Diferència entre sentir i escoltar
- ▶ Roll playing i dinàmiques de comunicació

4. Mòdul de Simulació Clínica

La simulació segons el *Center of Medical Simulation de Cambridge (Massachusetts)* és una eina metodològica docent de la qual es recrea una situació o un escenari per a permetre que els professionals experimentin la representació d'un esdeveniment real amb la finalitat de millorar, practicar, aprendre, avaluar, provar o adquirir coneixements de sistemes i actuacions humanes. És l'entorn formatiu més proper a la pròpia realitat tot realitzat en tot moment en un entorn segur. A la vegada que afavoreix la seguretat dels pacients i evita els errors en la pràctica assistencial.

A través de la simulació es pot adquirir i reforçar aquelles competències personals i professionals pel maneig de situacions clíniques, encara que a vegades apareguin d'una manera poc freqüent o inesperada.

La metodologia de la simulació estarà estructurada amb un *predebriefing*, seguit de l'escenari de la simulació i acabant amb el *debriefing* del cas.

AVALUACIÓ:

- ▶ De docents i contingut del curs pel resident especialista en formació per qüestionari al finalitzar el curs.
- ▶ Del resident especialista en formació per assistència, per resultats de la valoració de l'encontre clínic pacient-resident especialista en formació.

Formació en Habilitats Comunicatives Interprofessional

Organitzador: Unitat Docent Multiprofessional d'Atenció Familiar i Comunitària de la Catalunya Central de l'ICS

Durada: 10 hores

Destinatari: tots els R1 de totes les especialitats

Lloc on es realitza: Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, Althaia

Dates: 4a setmana d'octubre del primer any de residència.

Estructura: 2 sessions de 3 i 7 hores de formació presencial.

OBJECTIU GENERAL: Adquirir habilitats per gestionar els conflictes amb els altres professionals i adquirir habilitats comunicatives que afavoreixen el treball en equip i el desenvolupament de les reunions.

OBJECTIUS DOCENTS:

- ▶ Reflexionar què és, i què no és un equip.
- ▶ Definir quins elements emocionals estan implicats.
- ▶ Descriure quins fenòmens comunicacionals hi ha.
- ▶ Donar eines de maneig en situacions de conflicte.

METODOLOGIA:

Sessions pràctiques amb exemples i casos

CONTINGUT

- ▶ Claus de la cohesió grupal: reconeixement, integrar les diferències, escolta activa, empatia, comunicació assertiva
- ▶ Les 5 "c" del treball en equip: Comunicació, Confiança, Compromís, Col·laboració, Cohesió dels membres de l'equip
- ▶ Les relacions humanes al centre sanitari: Factors individuals, Factors socials
- ▶ Diferència entre grups i equips de treball.
- ▶ Els equips de treball
  - Etapes en la formació d'un equip de treball
  - Permanents Temporals
  - L'Equip eficaç

- Problemes en el funcionament d'un equip de treball
  - Avaluació dels equips de treball
- ▶ Avantatges i inconvenients del treball en equip
- ▶ Rols en els equips de treball
  - El líder
  - El coordinador o moderador
  - L'observador
- ▶ La cohesió grupal com a atracció
- ▶ Els set hàbits per ser una persona eficaç

Formació en Seguretat del Pacient I

Organitzador: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa

Durada: 3-4 hores

Destinatari: tots els R1 de totes les especialitats

Lloc on es realitza: Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, Althaia

Dates: 4a setmana d'octubre del primer any de residència.

Estructura: una única sessió presencial

OBJECTIU GENERAL: Adquirir els coneixements i tenir consciència de la importància de la seguretat del pacient

OBJECTIUS DOCENTS:

- ▶ Conèixer que és la seguretat del pacient i el seu impacte
- ▶ Saber conèixer, reconèixer, analitzar i gestionar els problemes en seguretat del pacient
- ▶ Conèixer pràctiques segures en diferents àmbits assistencials
- ▶ Conèixer com mesurar la cultura de seguretat
- ▶ Saber notificar un incident de seguretat del pacient

METODOLOGIA:

Sessió teòrica-pràctica amb exemples i casos

CONTINGUT

Programa teòric (exposició professor i anàlisi vídeos)

- ▶ 1. Conceptes i terminologia de Seguretat del Pacient (SP)
- ▶ 2. Magnitud i repercussions dels problemes de SP en pacients, professionals i sistema sanitari.
- ▶ 3. Com treballar en SP?. Anàlisi i gestió dels riscos per reduir els incidents.
  - a. Com poden saber els problemes que tenim?
    - i. Notificació
    - ii. Reptes mundials de la OMS
    - iii. Estudis nacionals i internacionals
    - iv. Tècniques clàssiques
  - b. Com podem saber els problemes que podem tenir?
    - i. AMFE i Mapa de Riscos
- ▶ 4. Com treballar en SP? Pràctiques Segures.

- i. Medicació (en mòdul específic de Farmàcia)
- ii. Infecció
- iii. Cirurgia segura
- iv. Identificació
- v. Comunicació
- vi. Equipament i fungibles
- vii. Caigudes
- viii. Radiacions ionitzants
- ▶ 5. Com treballar en SP? Cultura de Seguretat
  - i. Conceptes.
  - ii. Com mesurar la Cultura de Seguretat d'una institució?
    - 1. Mètodes qualitius. Enquestes.
    - 2. Mètodes quantitius. Enquestes.

Programa pràctic

- ▶ 1. Realització de la Enquesta de cultura de seguretat HSOPS de la AHRQ
- ▶ 2. Anàlisi de casos (format escrit i format vídeo)
- ▶ 3. Exercici de notificació

Curs de Suport Vital Immediat

Organitzador: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa

Durada: 15 hores de formació on-line i 9 hores de formació presencial

Destinatari: tots els R1 de totes les especialitats excepte PIRs

Lloc on es realitza: Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, Althaia

Dates: març del primer any de residència

Estructura: Formació teòrica on-line + 2 sessions pràctiques de 3 hores

OBJECTIU GENERAL: Proporciona a l'alumne els coneixements teòrics necessaris i les habilitats pràctiques suficients per tal d'atendre correctament una situació d'aturada cardio-respiratòria, tant en el seu paper de ciutadà (SVB), així com en el de professional de la salut (SVA). Al final de cada curs, l'alumne serà capaç de realitzar adequadament sobre els models de maniquí les tècniques de RCP corresponents al SVB i al SVA.

OBJECTIUS DOCENTS:

Al final del curs l'alumne haurà de ser capaç de:

- ▶ Identificar i tractar a un pacient greu mitjançant l'aproximació ABCDE.
- ▶ Identificar i tractar a un pacient en aturada cardiorespiratòria amb desfibril·lació automàtica i manual.
- ▶ Manteniment de via aèria permeable amb el coneixement pertinent del material instrumental de la via aèria i d'accés vascular d'urgència, en espera de l'arribada d'un equip d'assistència més especialitzada.
- ▶ Incorporar-se, en cas necessari, per col·laborar amb l'equip de suport vital avançat (equip d'aturades hospitalari i/o SEM extrahospitalari).

METODOLOGIA: Formació teòrica on-line del Consell Català de Ressuscitació + 2 sessions pràctiques presencials de 3 hores cadascuna. Aquesta formació on-line dona accés al reconeixement oficial d'aquest organisme.

DOCUMENTACIÓ: Recomanacions European Resuscitation Council.

CONTINGUTS:

- ▶ Reconeixement del pacient crític i prevenció de l'aturada cardiorespiratòria.
- ▶ Ressuscitació en centre o àrea sanitària.
- ▶ Algoritme del Suport Vital Avançat.
- ▶ Maneig de la via aèria i de la ventilació.
- ▶ Arítmies periaturada. Monitorització i reconeixement.
- ▶ Desfibril·lació.
- ▶ Vies d'administració de fàrmacs.
- ▶ Fàrmacs.
- ▶ Cures postressuscitació.

Formació en Suport Vital Bàsic (DEA)

Organitzador: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa

Durada: 15 hores de formació on-line i 9 hores de formació presencial

Destinatari: PIRs

Lloc on es realitza: Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, Althaia

Dates: març del primer any de residència

Estructura: Formació teòrica on-line + una sessió pràctica d'una hora

OBJECTIU GENERAL: Proporciona a l'alumne els coneixements bàsics de reanimació cardiopulmonar (RCP)

OBJECTIUS DOCENTS:

- ▶ Millorar i actualitzar els coneixements teòrics en RCP mitjançant el curs on-line.
- ▶ Millorar les habilitats pràctiques en la RCP, mitjançant els tallers amb material de simulació.

CONTINGUTS

- ▶ Identificar la situació d'emergència i de risc vital
- ▶ Repàs teòric de les maniobres de RCP
- ▶ Activació del circuit intern d'aturades
- ▶ Funció dels diferents professionals davant la RCP
- ▶ Tallers pràctics de massatge cardíac i ventilació amb material de simulació

AVALUACIÓ:

- ▶ Superar l'avaluació del qüestionari on line
- ▶ Haver assistit al taller pràctic

Curs de Metodologia de la Recerca, Bioestadística i Comunicació Científica

Organitzador: Unitat Docent Multiprofessional d'Atenció Familiar i Comunitària de la Catalunya Central de l'ICS

Durada: 32 hores

Destinataris: tots els MIR R2, PIR R2 i IIR R1

Lloc on es realitza: Aula de Formació de la Gerència Territorial Catalunya Central. C/ Pica d'estats 13-15, Polígon Industrial Sant Isidre III. Sant Fruitós de Bages

Dates: 2a setmana de febrer del segon any de residència (excepte IIRs que el fan en el 1r any)

Estructura: 24 hores de classe presencial i 8 hores de feina a casa

OBJECTIU GENERAL: El curs pretén donar una visió general del què és la recerca, i oferir les eines de metodologia científica bàsica per poder entendre els estudis d'investigació, així com per també poder-los dissenyar i dur a terme.

METODOLOGIA

El curs consisteix en 32 hores de classes presencials. Les classes combinaran les sessions teòriques amb exercicis individuals i de discussió en grup. Es faran sessions pràctiques amb ordinador tant de cerca bibliogràfica com d'anàlisi estadístic amb el programa SPSS.

PROGRAMA

- ▶ El mètode científic. La idea de recerca. Parts del circuit. El protocol de recerca.
- ▶ Ètica a la recerca. Codi de bones pràctiques.
- ▶ Cerca bibliogràfica. La biblioteca Pubmed.
- ▶ Tipus d'estudis. Característiques dels diferents dissenys. Avantatges i inconvenients.
- ▶ Mesures de freqüència. Prevalença i Incidència.
- ▶ Mesures d'associació. Raó d'Odds i Risc Relatiu.
- ▶ Recerca qualitativa. Definició i característiques. Aplicacions.
- ▶ Bioestadística I. Variables: definició i tipus. La base de dades. Estadística univariant.
- ▶ Pràctica estadística I. Introducció al programari SPSS.

- ▶ Bioestadística II. Estadística bivariant. Inferència estadística.
- ▶ Pràctica estadística II. Introducció al programari SPSS.
- ▶ Discussió dels articles treballats
- ▶ El paper de la comunicació científica. Tipus de comunicacions. Característiques d'estil. Estructura i parts d'una comunicació científica. El resum. Taller pràctic I: preparació d'un resum per un congrés.
- ▶ Les comunicacions en un congrés. El pòster i la comunicació oral.
- ▶ Taller pràctic II: preparació d'una comunicació oral.
- ▶ Taller pràctic III: exposició d'una comunicació oral.
- ▶ L'article científic. Parts i característiques d'estil. Tipus d'article. Les revistes científiques i el procés de revisió.

AVALUACIÓ

L'avaluació es farà a partir de l'assistència i participació a les classes, el lliurament d'exercicis pràctics individuals i en grup i una avaluació escrita breu l'últim dia.

Curs de Bioètica

Organitzador: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa

Durada: 8 hores

Destinatari: tots els R2 de totes les especialitats

Lloc on es realitza: Aula de Formació de la Gerència Territorial Catalunya Central. C/ Pica d'estats 13-15, Polígon Industrial Sant Isidre III. Sant Fruitós de Bages

Dates: 2a setmana de febrer del segon any de residència

Estructura: 4 sessions de 2 hores

OBJECTIU GENERAL: en la tasca diària tan en l'hospital com en l'atenció primària sorgeixen situacions en que es plantegen dilemes ètics. La discussió d'aquests casos ve facilitada per el coneixement dels principis i procediments de decisió en ètica clínica

OBJECTIUS DOCENTS

- ▶ Conèixer i comprendre els principals fonaments de la Bioètica que donin raó de la seva actuació
- ▶ Adquirir una actitud respectuosa vers la dignitat de tota persona malalta, defensant els seus drets humans.
- ▶ Identificar els conflictes ètics en la relació sanitària i en la presa de decisions clíniques
- ▶ Tenir presents aquestes consideracions ètiques en la presa de decisions.

METODOLOGIA

El curs tindrà un contingut mínim teòric a fi de donar a conèixer als especialistes en formació les bases per a resoldre els dilemes ètics de la pràctica diària i, un important component pràctic amb la presentació i discussió de casos o situacions en cada sessió així com l'exposició per part dels metges especialistes en formació.

Es presentaran casos amb la deliberació ètica secundària pel tal d'explicar una ètica teòrica aplicada a l'àmbit clínic mes assistencial.

PROGRAMA

Atenció a les persones en situacions especials.

- ▶ Problemes ètics del final de la vida :Pacient terminal, pacient amb malalties cròniques incurables, adequació de tractaments de suport vital, futilitat, eutanàsia.
- ▶ Pacient amb malalties cròniques incurables.

- ▶ Conflictes entre decisions individuals i salut pública.

Introducció a la bioètica.

- ▶ Origen de la bioètica.
- ▶ Ètica, Dret i Moral i, Principis de la Medicina .
- ▶ Principis (autonomia, no maleficència , beneficència i justícia).

Eines de la bioètica. Deliberació i Diàleg Bioètica

- ▶ Comitès d'ètica assistencial
- ▶ Metodologia a la presa de decisions
- ▶ Models de relació clínica

Deliberació de casos clínics des de la perspectiva mèdica i ètica.

- ▶ Conflictes ètics a Urgències
- ▶ Autonomia i competència en cas incapacitat
- ▶ Rebuig de tractament i drets pacients

AVALUACIÓ

El 80% assistència

Formació en Seguretat del Pacient II

Organitzador: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa

Durada: 1 hora

Destinataris: tots els R2 de totes les especialitats

Lloc on es realitza: Aula de Formació de la Gerència Territorial Catalunya Central. C/ Pica d'estats 13-15, Polígon Industrial Sant Isidre III. Sant Fruitós de Bages

Dates: 2a setmana de febrer del segon any de residència

Estructura: una part virtual *on line* on es responen dos qüestionaris de seguretat del pacient, i una única sessió presencial

OBJECTIU GENERAL: conscienciar i reforçar la cultura de seguretat dels residents amb l'anàlisi de la seva evolució uns mesos després de la seva formació

Curs d'Avenços en Gestió Clínica

Organitzador: Althaia Xarxa Assistencial Universitària de Manresa i la Unitat Docent Multiprofessional d'Atenció Familiar i Comunitària de la Catalunya Central de l'ICS

Durada: 6 hores

Destinataris: tots els residents de darrer any

Lloc on es realitza: Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, Althaia

Dates: abril del darrer any de residència

Estructura: 6 hores de classe presencial.

OBJECTIU GENERAL: El programa formatiu estarà orientat a facilitar els coneixements necessaris sobre gestió clínica moderna.

OBJECTIUS DOCENTS:

- ▶ Adquirir coneixements bàsics de la gestió clínica moderna, a través d'analitzar les aportacions dels seus principals autors.
- ▶ Conèixer les experiències i els conceptes per implicar més els pacients en els seus propis processos clínics.
- ▶ Conèixer les fonts "right care" i aprendre a consultar-les

PROGRAMA:

- ▶ Els Instruments de la Gestió Clínica
Breu història, desplegament, aportacions i limitacions dels principals instruments de la gestió clínica moderna:
  - a) qualitat
  - b) protocols
  - c) consens
  - d) evidència
  - e) seguretat del pacient
  - f) adequació assistencial
- ▶ Els valors de la pràctica clínica
  - a) Right Care
  - b) El valor de l'evidència
  - c) Sobrediagnòstic
  - d) Atenció centrada en la persona
  - e) Medicina fragmentada

▶ Pràctiques Clíniques de Valor

- a) El malbaratament: excessos en la petició de proves i en la prescripció de tractaments
- b) Les fonts de Right Care: Do not do recommendations, Choosing Wisely, Compromiso por la calidad, Essencial i DianaSalud
- c) Les iniciatives Triple Aim